

Årsplan

2025-2026

Bærumsbarnehagen

Innhold

Årsplan	0
2025-2026	0
Innledning	3
Årsplan	3
Barnehagen er en pedagogisk virksomhet	3
Bærumsbarnehagen	3
Kolsås barnehage	4
Hus 1 - Hovedhuset	4
Hus 2 - Lillehuset	4
Nærmiljø	4
Mattilbud	4
Vår visjon:	4
Barnehagens pedagogiske arbeid	5
Barnehagens verdigrunnlag	5
Barnehagens formål og innhold	5
Barn og barndom	5
Demokrati	5
Mangfold og gjensidig respekt	6
Likestilling og likeverd	6
Bærekraftig utvikling	6
Livsmestring og helse	7
Mål for livsmestring er at:	7
Barnehageloven, kapittel 8; Psykososialt barnehagemiljø.	7
Vi vil jobbe for at ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen.	7
TETT PÅ. Satsing på kvalitet i bærumsbarnehagen	8
Slik jobber vi med dimensjonene i praksis:	9
Slik gjør vi det:	12
Slik gjør vi det:	13
Slik gjør vi det (se utdyping på s.11, språkstøtte):	14
Støtte til å bruke språket	14
Gjentakelser og utvidelse	15
Selv- og parallellsnakk	15
Rikt språk	15
Barnas medvirkning	15
Medvirkning er viktig:	15
Slik gjør vi det:	16
Samarbeid mellom hjem og barnehage	16
<i>Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.</i>	16
Slik gjør vi det:	16
Foreldrenes arbeidsutvalg/FAU & samarbeidsutvalg/SU	17
Overganger	17
Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning	17
Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager	18
Fra barnehage til skole	18

Barnehagens arbeidsmåter	18
Barnehagens digitale praksis	19
Progresjon	19
Barnehagens fagområder	19
Planlegging, vurdering og dokumentasjon	27
Planlegging	27
Vurdering	28
Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.	28
Forhold som er gjenstand for vurdering, er:	28
Dokumentasjon	28
Kompetanseplan	29

Innledning

Årsplan

Barnehagen skal utarbeide en årsplan, som skal gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold (§ 2) og barns rett til medvirkning (§ 3) og rammeplanen følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet

Barnehagen er ifølge [Rammeplan for barnehagen](#) en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Dette skal gjøres i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Bærumsbarnehagen

I Bærum er det i tillegg til rammeplanen utarbeidet en barnehagemelding for bærumsbarnehagen, [Barnehagemelding 2015-2025](#).

Arbeidet med barnehagemeldingen skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre. Tidlig innsats, mestringsperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og **lek, språk** og **god helse** er spesielle faglige satsingsområder.

Som oppfølging av barnehagemeldingen utarbeides det kvalitetsplaner. Kvalitetsplanen skal bidra til likeverdige barnehagetilbud i Bærum og sikre tidlig innsats og bedre læring for barna i bærumsbarnehagen. Kvalitetsplanen, [Lek og læring – rammeverk for bærumsbarnehagen](#), som gjelder fra 2019 skisserer satsingsområdene:

- Kommunikasjon og språk
- Livsmestring
- Digital barnehage

Kommunen har også vedtatt en temaplan: [På samme lag for og med barn og unge i Bærum](#) 25.09.24. Denne planen har bl.a som mål at Bærum har et trygt og godt oppvekstmiljø, som bidrar til like muligheter for alle barn og unge.

Kolsås barnehage

Barnehagen åpnet i 1978. Vi er en avdelingsbarnehage som tar imot ca. 110 barn, i alderen null til seks år, fordelt på to hus som ligger tett i tett.

Hus 1 - Hovedhuset

På Hovedhuset har vi avdelingene; **Blå**, **Gul**, **Grønn** og **Rød** med de eldste barna.

Hus 2 - Lillehuset

På Lillehuset har vi avdelingene; **Rosa** og **Lilla** med de yngste barna.

Nærmiljø

Barnehagen ligger flott til ved Kolsåsparken som vi bruker aktivt året rundt. På vintre med snø, kan vi ake og gå på ski og skøyter. På sommeren bruker vi fotballbanen, går tur og leker i parken. Barnehagen har kort vei til marka med flotte friområder. Vårt uteområde er variert, og barna får gode muligheter til lek, læring og motoriske utfordringer.

Barnehagen disponerer i tillegg «Knerten». Området er inngjerdet med et lite hus med Grillhytte og bål plass. Vi deler området med Kolsås speidergruppe. Avdelingene går ofte tur hit og har fokus på lek og aktiviteter i naturen. Noen uker hver høst og vår er «Knerten» tilholdssted for Maxibarna med skoleforberedende aktiviteter.

Mat i barnehagen

I Kolsås barnehage har barna med seg matpakke.

Kostpenger på henholdsvis kr. 55,-, for melk og 50,- for enkel matservering ved arrangementer og annet gjennom året.

Vi lager noe mat som pedagogisk aktivitet, der målet er at barna er med i prosessen. Dette i forbindelse med ulike temaarbeid på avdelingene, eller til arrangementer. I kjøkkenhagene dyrker vi grønnsaker og høster frukt og bær. Barna er med i prosessen fra å så til å høste, og selvfølgelig, smake.

Vår visjon:

I kolsås barnehage arbeider vi for at hvert enkelt barn skal føle seg verdifullt i møte med hverandre, personalet og i fellesskapet.

- Vi tror på at hvis barn føler seg verdifulle, vil de få et godt grunnlag til å utvikle en sunn og god selvfølelse, som gjør dem robuste til å mestre livets opp- og nedture.
- For at barn skal føle seg verdifulle må de få betydning for deg, meg, oss og seg selv.
- For å få til dette, skal vi bevisst jobbe med barnehagens verdigrunnlag; lek, omsorg og læring med sterkt fokus på gode relasjoner, samtidig som vi har et tett og godt samarbeid med foresatte

Barnehagens pedagogiske arbeid

Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag er nedfelt i Rammeplan for barnehagen, 2017. Den legger vekt på at verdiene skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Bærum kommune har egne verdier som vi som er ansatt i kommunen forfekter i arbeidet vårt med barna; *åpenhet, mot og respekt*.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Barn og barndom

Barndom har egenverdi og er noe vi som personale skal anerkjenne og ivareta. Barndommen er preget av her og nå – opplevelser, samtidig som den legger grunnlag for et godt liv og aktiv deltakelse i samfunnet.

Det betyr at personalet skal være seg bevisst at alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn (Rammeplanen, 2017).

Demokrati

Alle barn skal kunne oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter (Rammeplanen 2017). I vår barnehage knyttes demokrati tett opp til barns medvirkning, likeverd og likestilling og et inkluderende fellesskap. Vi jobber for at barn skal bli lyttet til, de skal bli hørt, vi legger til rette for deltakelse og inkludering og vi jobber for at barna øver seg på å ta i bruk disse ferdighetene for å leve i et demokratisk samfunn.

Mangfold og gjensidig respekt

Mangfold og gjensidig respekt er vevd sammen med likestilling, likeverd og demokrati i det vi jobber for at det skal være en plass til alle. Hvert enkelt barn skal føle at det har noe å tilføre fellesskapet, det er respektert og anerkjent. Barnegruppa skal få opplevelser i at verden er mangfoldig og at vi trenger mangfoldet, noe barna vil erfare gjennom bl.a lek og aktiviteter med andre.

Likestilling og likeverd

For oss handler likestilling og likeverd om at alle mennesker har like stor verdi og er like verdifulle. Hvert enkelt barn skal få muligheter til å realisere sitt potensiale ut ifra sine egne forutsetninger. For å kunne realisere sitt potensiale, må barna få et rikt erfaringsgrunnlag å velge ut ifra og redskaper til å ta de i bruk. Ved bevisst å bruke fagområdene i Rammeplanen for barnehagen, gir vi barna varierte erfaringer og lærer dem å ta i bruk erfaringene sine uavhengig av kjønn, alder og bakgrunn.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling handler om å forvalte økonomiske ressurser, naturressurser og menneskelige ressurser. For Kolsås barnehage betyr det at vi skal lære barn å forvalte disse ressursene best mulig for fremtiden, samtidig som vi er gode forbilder. I dette ligger tenkning om konsekvenser. Alle handlinger får konsekvenser for deg selv, andre, miljø etc. Vi skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet (Rammeplanen, 2017).

Bærum - en klimaklok kommune

Bærum kommune jobber for å bli en grønnere kommune. For oss i barnehagen innebærer det at vi i vårt arbeid med barna gjør de kjent med hvordan vi kan ta vare på naturen.

Vi legger til rette for at barna får erfaringer med å passe på naturen rundt seg ved blant annet å:

- rydde eget og andres søppel
- tar vare på dyr og planter
- kildesorterer mat, plast, papir, glass og metall
- skruer av vannkranen når vi ikke bruker vannet
- er bevisste på riktig bruk av alle typer papir
- har kjøkkenhage og dyrking som tema sammen med barna gjennom året

Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Mål for livsmestring er at:

- Barna opplever trivsel, mestring og en følelse av egenverd.
- Barna deltar i samspill og fellesskap med andre, og opplever vennskap.
- Barna har en sunn psykisk helse og god sosioemosjonell kompetanse.

Kolsås barnehage har i flere år opparbeidet seg kompetanse om barns psykiske- og emosjonelle helse gjennom ulike prosjekter. Tidligere har vi vært med på forskningsprosjektet– Trygg før 3- og deltar nå i folkehelseprosjektet «Robuste barn».

Prosjektet retter seg mot både foreldre og ansatte i barnehager og skoler i Rykkinn /Kolsås-området, med et mål om økt robusthet og god psykisk helse blant barn og unge.

Barnehageloven, kapittel 8; Psykososialt barnehagemiljø.

§42 Aktivitetsplikt og §43 Skjerpet aktivitetsplikt, er to paragrafer som ligger under kapittel 8 i barnehageloven. De handler om at de ansatte har plikt til å følge med på barns trivsel og gripe inn ved krenkelser og plikt til å melde fra til nærmeste leder dersom det er mistanke om eller skjer at en ansatt krenker et barn.

Bærum kommune har en egen handlingsplan for barns psykososiale barnehagemiljø.

Vi vil jobbe for at ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen.

I handlingsplanen står det at alle barn skal ha et godt psykososialt miljø i barnehagen. For Kolsås barnehage betyr dette at vi skal skape et trygt miljø for alle barn. Et trygt miljø som legger til rette for utvikling og personlig vekst.

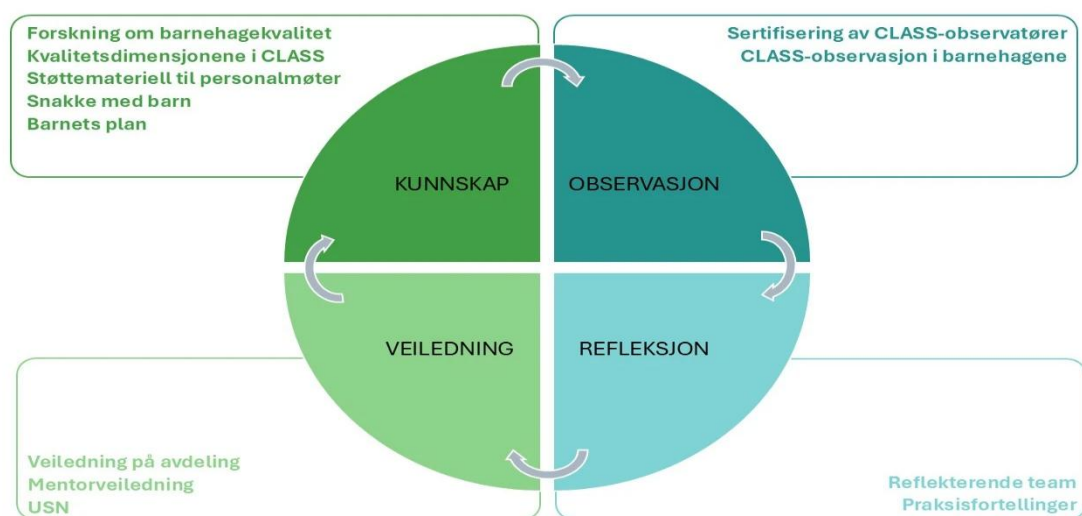
Handlingsplanen har rutiner vi følger dersom det oppstår mobbing eller krenking i barnehagen.

Forskning viser at god selvfølelse hos barn, god sosial kompetanse og et trygt miljø med rom for alle, er forebyggende slik at mobbing og krenkelser i minst mulig grad oppstår. Barns selvfølelse bygges gjennom relasjoner med omsorgsgivere og miljøet barnet vokser opp i.

TETT PÅ. Satsing på kvalitet i bærumsbarnehagen

Tett på er en langtidsrettet kvalitetssatsing som startet i 2020. Målet med Tett på er at barna går i en barnehage med et trygt, utviklende og støttende miljø – det fagmiljøet omtaler som høykvalitetsbarnehage.

Samspill og relasjoner mellom barn og ansatte står i sentrum i en høykvalitetsbarnehage. Satsingen «TETT PÅ» i Bærum kommune har fokus på observasjon, veiledning og refleksjon over egen praksis. Classroom Assessment Scoring System (CLASS) (Pianta et al., 2008; La Paro et al., 2012) brukes som grunnlag for videre utvikling og læring. Videre jobbes det med barn i risiko gjennom et program som heter «snakke med barn» og «barnets plan».

I Kolsås har vi gjennom flere år opparbeidet oss kunnskap om å skape god relasjon mellom voksen og barn. Relasjonen skal være preget av varme, omsorg, respekt og åpenhet.

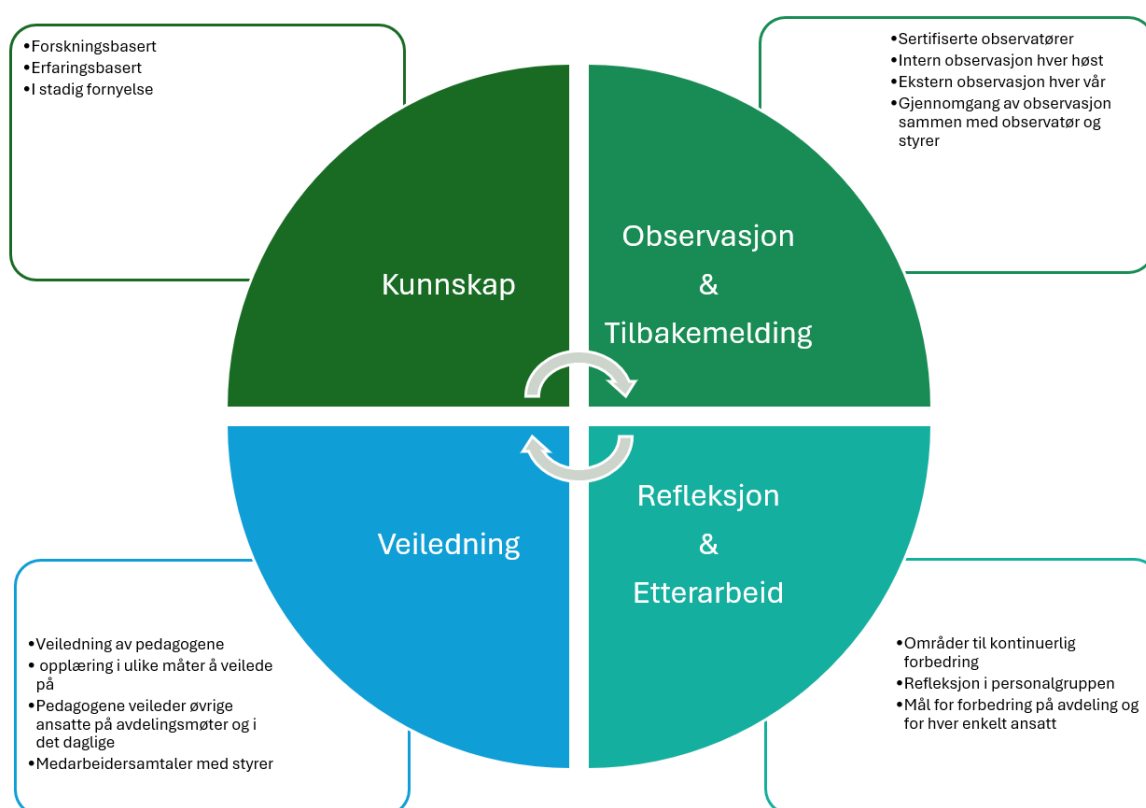
For å kunne oppnå målet om å være en høykvalitetsbarnehage bruker vi aktivt CLASS verktøyet for å kunne måle barnehagens prosesskvalitet, og for å øke de ansattes relasjonskompetanse. CLASS består av domener med dimensjoner/underkategorier.

Den ansatte skal være en god rollemodell og veileder for barnet.

Slik jobber vi med dimensjonene i praksis:

- *Ved å være en lærende organisasjon* hvor personalet deler kunnskap og ordsetter sin praksis, samtidig som den enkelte får personlig vekst når handlinger belyses og drøftes. Barnehagen skal alltid drøfte hvordan og hvorfor vi gjør som vi gjør, og se det opp imot barns beste og styrende retningslinjer. Vi må hele tiden sette ord på, for å se om vi er på riktig vei eller må endre kurs for å nå vårt mål. Vi jobber med å skape bevissthet rundt vår voksenrolle og hvordan rollen utøves i forhold til barnehagens mål. Å være en god rollemodell er tett knyttet opp imot refleksjon. Er jeg den voksne barnet trenger for å føle seg trygg? For å utvikle seg? For å skape et godt miljø? For å legge til rette for inkludering?

- **Positivt klima.**

Vi er opptatt av å være nær barna (f. eks sitte på gulvet) og delta i aktiviteter sammen med barna. På avdelingen skal barna oppleve ansatte som deler glede og positive følelser, smiler og har blikkontakt med barna. Det er entusiasme over det barna forteller om og positive følelser uttrykkes verbalt og kroppslig (f. eks sier hyggelige ting, klemmer, har barna på fanget, lett berøring osv.). De ansatte støtter barnas kontakt med hverandre og snakker med vennlig og rolig stemme. Vi bruker alltid barnas og de ansattes navn, også vikarer eller elever som er innom i korte perioder. De ansatte er bevisste på å fortelle barna hva de skal gjøre på

forhånd (f. eks dersom de skal løfte barna, tørke snørr e.l.). Det er de ansattes ansvar å skape gode og nære relasjoner til barna. Vi er opptatt av å vise respekt for ulikheter, for at du er den du er. Ved å ta den andre på alvor, lytte og bekrefte kan vi vise respekt. Å vise respekt betyr ikke enighet, men aksept for uenigheten.

- *Negativt klima.*

Vi jobber for å unngå et negativt klima i vår barnehage ved at de ansatte unngår å vise negative følelser og bruker negativ kontroll (f. eks: være sint, irriterbar eller har streng stemme, roper, kjefter, truer eller gir barna kroppslig straff). De ansatte unngår å ha brå bevegelser og høye stemmer. Det skal være fritt for sarkasme og ironi, mobbing, ydmykelser og krenkelser. De ansatte forebygger for å forhindre at konflikter oppstår mellom barna, og hjelper barna med å finne gode veier å bli enige på/være uenige på. For å forebygge må vi også være åpne for at krenkelser kan skje i barnehagen. De ansatte hjelper barna med gode verktøy for å øve på å regulere seg, slik at barnas sinne eller frustrasjon ikke øker.

- *Ansattes sensitivitet.*

Å være åpen for mangfoldet, for ulikhetene, for å se løsninger, for å vise vei, for å bli vist vei, for å leve seg inn i barnets synspunkter og situasjon, og erkjenne at vi er ulike med ulike reaksjonsmønstre og følelser. Vi må være åpne for at «bildet» ikke alltid er slik det ser ut, men lete bakenfor etter andre sannheter. Vi er oppmerksomme på alle barna rundt oss og trener på å fange raskt opp signaler barna sender (både verbale og nonverbale). De ansatte gir reaksjoner og svar tilpasset enkeltbarnet og gir barna trøst og støtte. De ansatte støtter og aksepterer barnas følelser, også vanskelige følelser og vi er opptatt av å gi trøst og støtte til de barna som ikke søker det, men i like stor grad har behov for det.

- *Ta barnets perspektiv.*

Vi skal ta hensyn til barnas interesser, motivasjon og synspunkter, etterspørre barnas ideer, forslag og meninger, oppmuntre dem til å ta ansvar og gi de støtte til selvstendighet. Dette henger tett sammen med hvordan vi jobber med barns medvirkning i barnehagen og handler om at de ansatte må tilpasse ut i fra barnas alder og modenhet. I alle avgjørelser skal de nevnte hensynene være med i vurderingen. I relasjonen lar de ansatte barna lede og følger barnas initiativ. De lar barna ta valg når det er mulig og oppmuntrer barna til å si hva de mener – komme med sine ideer. Å være fleksibel blir en viktig egenskap i vår væremåte- vi kan si at et av våre arbeidsverktøy er fleksibilitet. Vi støtter barna til å få til ting på egenhånd og tilpasser rommet slik at leker, utstyr og materiell er tilgjengelig for barna.

- *Veiledning og reguleringsstøtte.*

Ved å være en autoritativ voksen (tydelig, anerkjennende og varm), skaper vi de beste forutsetninger for en sunn og positiv selvfølelse hos barnet hvor barnet emosjonelt blir ivaretatt. Hos oss skal alle barn få den støtten de trenger for å regulere følelser og atferd, slik at de kan fungere godt sammen med andre og

med seg selv. De ansatte er tydelige og konsekvente på hva de forventer av barna i ulike situasjoner, noe som skaper forutsigbarhet og trygghet. Barna slipper å teste grenser for å finne ut hvor vi står som voksne. Barna vil bli trygge på hvem vi er, og på at vi tar den voksnes ansvar. De ansatte er i forkant og forutser situasjoner som kan bli vanskelige og vi skal gripe inn og stoppe uønsket atferd, samtidig som barnet skal bli anerkjent og sett for den det er og ikke hva det gjør eller presterer. På den måten opplever barnet at det har verdi for seg selv og andre. Barnet skal bli bekreftet, lære å kjenne igjen sine egne og andres følelser og vite at det alltid vil bli sett av ett omsorgsfullt personale i vår barnehage. Barna får veiledning i hvordan omgås i et samfunn for å ta et sosialt ansvar, men også et personlig ansvar. Sosialt ansvar betyr at vi har et medansvar for at de grupper i samfunnet som vi deltar i, fungerer for så mange som mulig. Et personlig ansvar er det ansvaret vi har for oss selv for at man selv skal få et godt og friskt liv, som inkluderer fysisk, psykisk, mental og åndelige sunnhet og utvikling. For oss i Kolsås barnehage betyr det å ta vare på barnets integritet, samtidig som barnet skal få forståelse for og veiledning i hvordan det påvirker det sosiale fellesskapet i barnegruppen sin.

- *Produktivitet.*

Vi organiserer dagen slik at barna det meste av tiden kan være i aktiviteter der de opplever lek, læring og utvikling. Vi etterstreber å ha gode rutiner, fokus på gode overganger og få avbrytelser i hverdagen til barna. For at barna skal få et godt utgangspunkt for å lære og være i gode samspill gjennom dagen legger vi vekt på at ansatte er godt forberedt til aktiviteter og annet som skal skje i hverdagen, og at overgangene er kjappe og oversiktlige er en forutsetning for gode dager. Ved hjelp av bilder og tydelige og konkrete beskjeder ønsker vi å være i forkant og skape gode mulighetsrom for de barna som strever når det er mye som skjer og mange å forholde seg til.

- *Tilrettelegge for læring og utvikling.*

De ansatte skal delta aktivt og legger til rette for aktiviteter som gir barna flere lærings- og utviklingsmuligheter. Vår oppgave er å gjøre aktivitetene i barnehagen spennende og interessante for barna. Dette skaper motivasjon som ofte gir mestring. Mestringsopplevelser er avgjørende for å utvikle god selvfølelse og et positivt selvbilde. Det handler om å føle seg kompetent og å kunne håndtere omgivelsene både fysisk og psykisk. Vi skal legge til rette for at barna får bruke alle sansene i sin utforsking og vi bruker varierte metoder for å fremme læring. Vi er opptatt av å ha klare læringsmål – et læringsfokus med oss inn i alt vi gjør i barnehagen (i alle hverdagssituasjoner så vel som i leken). Det handler om at de ansatte gir barna en forklaring på hva de skal gjøre og hvorfor – både før og etter en aktivitet, at de er gode på å oppsummere sammen med barna og hjelper barna med å holde fokus dersom de mister interessen.

- *Utvikling av tenkning og forståelse.*

De ansatte undrer seg og utforsker omverdenen sammen med barna. Vi er opptatt av å stille undrende spørsmål og invitere barna med i problemløsning fremfor å alltid ha svaret. Ved å gjøre dette legger vi til rette for at barna får tenke

selv, målet vårt er å gi barna en dypere forståelse av hvordan ting henger sammen og koble det til barnas liv – på denne måten hjelpe barna med å se likheter, forskjeller og sortere ulike inntrykk og informasjon. De ansatte tar med barna gjennom hele prosessen når en ny temaperiode skal begynnes på. Fra idemyldring til planlegging og gjennomføring. Og vi gir rom for at barna får skape.

- *Kvalitet på tilbakemelding.*

I Kolsås barnehage har de ansatte fokus på tilbakemeldinger til barna som fører at de lærer og forstår mer, og holder ut i aktivitetene de holder på med. Vi kaller det stillasbygging – de gir små hint, viser barna eller beskriver slik at barna kan klare det selv neste gang. Vi er opptatt av å anerkjenne barnas innsats, prosesser og gjennomføring for å gi barna motivasjon og mestringsfølelse. Videre tilpasser de ansatte tilbakemeldingene til hvert enkelt barn og etterstreber å være konkrete og knytte tilbakemeldingen til hva barna har gjort eller sagt. De ansatte skal være i samspill som går frem og tilbake i flere runder og være pådrivere for å holde samtalene gående.

- *Språkstøtte.*

Vi støtter barnas språk ved å være gode språklige forbilder og bader barna i språk hver eneste dag ved å f. eks bruke forskjellige ord på samme ting, snakke i hele setninger eller knytte ord til ord som barna kjenner fra før. De ansatte har hyppige samtaler sammen med barna hvor de tilpasser svarene til det barna sier eller gjør. De stiller åpne spørsmål og gjentar ord og setninger barna sier. Vi legger til rette for at barna kan ha samtaler seg imellom og de ansatte har fokus på å utvide og forklare ord og begreper slik at barnas ordforståelse utvides. Hos oss er vi opptatt av at de ansatte selvsnakker og parallellsnakker. Det betyr at de beskriver egne handlinger, følelser og uttrykk mens det skjer (selvsnakk) og beskriver barnas handlinger, lek, følelser og uttrykk mens det skjer (parallellsnakk)

Omsorg

Barn har rett til omsorg og skal bli møtt med omsorg. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og har en egenverdi. Omsorg i barnehagen handler om relasjonen mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre. Vi lærer barna å gi og ta imot omsorg for hverandre, noe som er med på å fremme sosial utvikling. Omsorg er mer enn kos, trøst og tilsyn. Omsorg er å fylle hver eneste relasjon med så mye kvalitet som mulig. På den måten kan vi opparbeide barnets tillit til seg selv, til andre og til samfunnet det skal leve i og være en del av og støtte opplevelsen av å være verdifull.

Slik gjør vi det:

- Vi skal bry oss om barnet og være nysgjerrig på hvem det er.
- Vi skal smile og ha øyekontakt, og være på barnets nivå.
- Vi skal være åpne, gi nærhet og lytte.
- Vi skal berolige, trøste og regulere.
- Vi skal være klar med en hånd å holde i.

- Vi skal ha tålmodighet, hjelpe til, vise empati og være til stede.
- Vi skal være rause.
- Vi skal sette ord på barnets følelser og behov, og hjelpe til med å finne gode løsninger.

Lek

Vi vil at alle barn skal oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre.

Leken har en sentral plass i livet til barna. Å delta i lek og ha venner, er grunnlaget for at barn trives og opplever barnehagen som meningsfull. Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen og er en forberedelse til å bli voksen. Gjennom leken skaffer barna seg kunnskap, prøver ut ny kunnskap og skaffer seg ny innsikt. Leken er en metode for å bearbeide tanker, følelser og inntrykk. Glede, humor og kreativitet er en viktig del av leken.

Hvis barn ikke blir inkludert i lekefellesskapet, vil vi i samarbeid med foresatte, finne ut hvordan vi skal gripe an dette for å hjelpe barnet og barnegruppa. Det kan være mange og sammensatte årsaker til at ett eller flere barn faller utenfor lekefellesskapet.

Slik gjør vi det:

- Vi legger til rette for at barna kan etablere vennskap på tvers av alder, kjønn, kultur, bakgrunn og avdelingstilhørighet.
- Er til stede, setter ord på det som skjer, observerer, veileder og støtter der det trengs.
- Observerer barn og barnegruppa i lek, for å finne ut av hva som trengs av støtte, hjelp og kunnskaper.
- Legger til rette for små grupper for å knytte relasjoner og bygge opp lekekompetanse.
- Er tydelige rollemodeller for inkludering og legger til rette for inkludering.
- Skal veilede barna til å kunne ta i bruk gode strategier for konfliktløsning.
- Skal stoppe negative samspillsmønstre.
- Skal jobbe aktivt med sosial kompetanse.
- Skal gi barn et godt og variert erfaringsgrunnlag i lek
- Skal ta vare på og utvikle humor, glede og kreativitet i leken.

Danning

Barnehagen skal være støttende når barna utforsker omverdenen og er nysgjerrig på hvordan ting henger sammen. Barnehagen skal legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og være med på å bestemme innhold ut ifra alder og modenhet. Vi skal støtte barna i å uttrykke seg.

«Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Læring

Barnehagen skal støtte barnas naturlige lærelyst og nysgjerrighet for å legge grunnlag for livslang læring. Vi skal gi barna allsidige opplevelser og erfaringer, og møte barnas spørsmål og undring aktivt. Som en forutsetning for å få dette til er det viktig med voksne som er nysgjerrige, som ser barnet, som oppmuntrer og har tro på at barnet kan klare selv. Dette gir barnet tro på egen evne til læring og bidrar til å styrke barnets mestring og selvfølelse.

Barnehagen tar utgangspunkt i både formell- og uformell læring, og knytter Rammeplanens innhold og fagområder til barnas læringssituasjoner for å sikre progresjon og mangfold.

Vennskap og fellesskap

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Kommunikasjon og språk

«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Vi jobber systematisk med språkarbeid i barnehagen gjennom blant annet [standard for språkarbeid i Bærum kommune](#). Denne bygger på kvalitetsdimensjonen; språkstøtte i CLASS og forskning som viser viktigheten av språk og språkforståelse for hjernens utvikling, barnas deltakelse i fellesskapet og for å mestre skolehverdagen som kommer etter barnehagen.

Slik gjør vi det: (se utdyping på s.11, språkstøtte):

Støtte til å bruke språket

- Legger til rette for samtaler der barnet får bruke språket sitt
- Har hyppige frem- og tilbake utvekslinger sammen med barnet
- Tilpasser svar til det barnet sier eller gjør
- Stiller åpne spørsmål til barnet («fortell meg om..» eller «hvordan kan du gjøre...»)

Gjentakelser og utvidelse

- Gjentar det barnet sier, eller forsøker å si
- Utvider det barnet, eller forsøker å si
- Forklarer begrepene slik at barnas ordforståelse utvides
- Gjentar ordene ofte

Selv- og parallellsnakk

- Beskriver barnets handlinger, lek og følelser mens det skjer (parallellsnakk)
- Beskriver egne handlinger og følelser mens det skjer (selvsnakk)

Rikt språk

- Bruker gjerne forskjellige ord på samme ting
- Snakker i hele setninger
- Knytter nye ord til ord barnet kjenner fra før

Barnas medvirkning

For å kunne medvirke er det viktig å legge til rette for en hverdag for barna som er forutsigbar. Det er viktig for at barna kan si noe om og ha meninger om hva som skal skje i deres hverdag. Det innebærer ikke at barna skal bestemme alt, men at de skal kunne få lov til å gi uttrykk for hva de mener og bli tatt på alvor. Det handler om at alle skal bli hørt og at alle opplever at de har betydning for det som foregår og få erfaringer med demokratiske prosesser.

Barns rett til å uttrykke seg, til å delta og medvirkning i sitt eget liv er nedfelt i FNs barnekonvensjon artikkel 12, i barnehageloven kapittel 2, §3 og i rammeplanen kapittel 4.

Medvirkning er viktig:

- For å kunne få innflytelse og ha kontroll på eget liv.
- For å føle seg betydningsfull og få god selvfølelse.
- For å bli inkludert i fellesskapet og utvikle sosiale ferdigheter.
- For å bli ansvarlig.
- For å utvikle demokratiske holdninger.
- For å motvirke egoistisk tenkning.

Vi erfarer at barna setter pris på å kunne være med å påvirke det som skal skje, og at det bidrar til å gi dem en forståelse av at de kan påvirke sin egen hverdag. Men rammene rundt det barna skal være med å medvirke i, bør være tydelige. Barn har gjort seg færre erfaringer enn oss voksne og trenger hjelp til å vite hvilke konsekvenser valgene får og innebærer. Derfor får barna medvirke på ulike nivåer ut ifra alder og modenhet.

Slik gjør vi det:

- Legge til rette for forutsigbarhet
- Se barnet som kompetente aktører og ta de med i drøfting og avgjørelser som har betydning for deres hverdag.
- Anerkjenne kompetansen og sterke sider ved barnet.
- Være åpne og lytte til barna - både til kroppsspråket og det verbale uttrykk.
- Vise interesse og være undrende med barna.
- Vise innlevelse og forståelse.
- Være nærværende og avventende.
- Medvirke til selvhjelpenhet og mestring.
- Oppmuntre til læring og utvide erfaringsgrunnlaget.
- Har god kjennskap til barnegruppens alder og modenhet
- Personalet skal være i utvikling og vurdere egen praksis, organisering og rutiner til beste for barna.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (jf. barnehageloven §1).

Samarbeid mellom barnehagen og barnets hjem har påvirkning på barnas trivsel og utvikling i barnehagen. Et godt samarbeid fremmer barns positive utvikling og reduserer atferdsvansker. Foreldre er den største ressursen i det forebyggende arbeidet blant barn og unge, og påvirker bevisst og ubevisst gjennom sine holdninger, verdier og normer.

Vi legger vekt på å bidra til at det daglige samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen bygger på gjensidig åpenhet, respekt og mot. Barnehagen ønsker å være i dialog med barnets hjem for å skape en trygg og utviklende arena for barnet. En slik dialog skapes i den daglige kontakten i bringe- og hentesituasjoner, og i det formelt oppsatte samværet mellom barnehagen og foresatte.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Slik gjør vi det:

Uformelle møter:

- Daglig dialog i bringe- og hentesituasjoner og ulike arrangementer

Formelle møter:

- Oppstartssamtale med nye foreldre i forbindelse med tilknytning
- 2 foreldresamtaler i løpet av barnehageåret
- Ved behov tar dere eller vi kontakt for ytterligere samtaler
- Foreldremøter 1-2 ganger i løpet av barnehageåret

Foreldrenes arbeidsutvalg/FAU & samarbeidsutvalg/SU

Samarbeidsutvalget er et samarbeidsorgan for foresatte, personalet og barnehagens eier (representert ved tjenesteleder). Samarbeidsutvalget skal behandle forhold ved barnehagens alminnelige drift. Samarbeidsutvalget skal være med å fastsette barnehagens årsplan og forelegges saker som er av viktighet for barnehagens virksomhet. På høstens foreldremøte blir det valgt inn en foresatt fra hver avdeling som FAU-representant og to foresatte fra disse blir representanter inn i Samarbeidsutvalget/SU.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

I Kolsås barnehage er vi opptatt av en foreldreaktiv tilvenning. Det innebærer at foreldrene har en aktiv rolle overfor eget barn i tilvenningsperioden. Bærum kommune har innført en fem dagers tilvenningsperiode.

I de første fem dagene av tilknytningen er barnet i barnehagen med en av sine foreldre av gangen. Det er flere barn som starter samtidig og da er det bra for barna at det er færrest mulig mennesker å skulle forholde seg til. Foreldrene bør derfor dele disse dagene mellom seg, slik at begge får vært sammen med barnet under tilvenningen.

Forskning viser at det er til det beste for barnet at foreldrene og barnet er sammen i hele tilvenningsperioden, heller enn at de skal «øve seg» på å være uten foreldrene i barnehagen. Barn på ett år må erfare at det å være i barnehagen er bra – barnet må få tid til å venne seg til den nye situasjonen. Det gjør de best med foreldrene som sin trygge base.

Bærum kommune har en egen anbefaling for tilvenning som vi følger. Vi har også et eget skriv om hvordan tilvenning foregår hos oss.

Vi vet at tilvenningsprosessen er forskjellig for hvert enkelt barn og at tilretteleggingen må være individuelt tilpasset så langt det lar seg gjøre. Vi planlegger for en god overgang i samarbeid med foreldrene gjennom foreldremøte, besøksdager og oppstartssamtale før barnet starter i barnehagen.

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

I Kolsås barnehage bruker vi mye tid på at barna som går på Lillehuset (Rosa og Lilla) blir godt kjent på tvers av avdelingene. De leker på tvers både ute og inne.

På våren før overgang:

- Leker barna på uteområdet til hovedhuset.
- Besøker avdelingene for å bli kjent med rommene og lekene som finnes der
- Deltar av og til på turer sammen med de eldre barna
- Er på flere turer sammen, på tvers av småbarnsavdelingene

Pedagogene har foreldresamtale på våren der fokuset er på hva som venter på en storbarnsavdeling og hvordan foreldrene kan være med på å forberede barna på overgangen.

Pedagogene har overføringssamtaler med tillatelse fra foresatte mellom pedagogene på Lillehuset og pedagogene på Hovedhuset. Dette for å sikre at viktig informasjon følger med barnet og at avdelingen der barnet skal begynne er godt forberedt.

Fra barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overganger i hele opplæringsløpet](#).

Barnehagen har i samarbeid med skolene avtalt grenseobjekter som barna blir kjent med i barnehagen og finner igjen i skolen. Det kan være sanger, brettspill og regelleker.

Vi har egne uker på høsten og våren der Maxibarna (skolestarterne) har egne opplegg med skoleforberedende aktiviteter.

På våren besøker vi skolene i nærmiljøet.

Barnehagens arbeidsmåter

«Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

I Kolsås barnehage legger vi vekt på varierende arbeidsmåter med utgangspunkt i å skape engasjement, interesse og motivasjon hos hvert enkelt barn. Arbeidsmåtene våre

kan variere fra år til år for å tilpasse oss enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Vi legger vekt på barnas medvirkning og deltakelse og at all læring foregår i barnehagen gjennom lek og pedagogiske tilrettelagte aktiviteter. I Kolsås barnehage er vi opptatt av at arbeidsmåtene personalet bruker skal være inkluderende og gi rom for alle barna.

Barnehagens digitale praksis

Vi er opptatt av at om vi bruker digitale verktøy i barnehagen skal det være som et verktøy for å støtte opp om barns læringsprosesser. Barna skal få kjennskap til digitale verktøy, men barnehagen ønsker å utsette barna for minst mulig skjermbruk da forskning viser at for mye at dette kan være skadelig for barn.

I Kolsås barnehage bruker vi mobiler/nettbrett til å ta bilder av det rundt oss. Med appen, Bærum Barn, skal også barna etter hvert få ta del i å dokumentere hverdagen sin ved bruk av bilder og diktering av lyd. Barna er også deltakende i å «google» når vi undrer oss om ulike temaer eller har funnet noe ute som vi vil undersøke nærmere.

Progresjon

For å sikre progresjon og sammenheng i læring, erfaringer og opplevelser gjennom hele barnehageoppholdet til barna, er det utarbeidet progresjonsplan for hvert av rammeplanens fagområder. Innholdet i progresjonsplanen er ikke ferdigheter barna skal kunne, men ting de skal få erfaring med eller mulighet til å oppleve.

Progresjonsplanen er bygd på kunnskap om hvordan barn utvikler seg og lærer. Planen sier noe om hvordan vi arbeider med de ulike fagområdene innenfor hver aldersgruppe. Barn utvikler seg i sitt eget tempo og kan bare sammenlignes med seg selv, derfor er planen en grov skisse. Vi har delt planen inn i 1-3 år og 3-6 år.

Progresjonsplanen blir vurdert etter hvert barnehageår.

Barnehagens fagområder

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Kommunikasjon, språk og tekst

I barnehagen skal barna få oppleve ulike språk, språkformer og dialekter gjennom samtaler, sanger, rim, regler, litteratur og mye annet. Barnehagen er en kulturformidler som skal gi barna innblikk i dette både i samtid og i fortid.

Tidlig og god språkstimulering er viktig for hele barnet. Språk er med på å bygge barnets identitet, tilhørigheten i et fellesskap og ordforråd og begrepslæring har stor betydning for læring, leseforståelse og utvikling av kommunikasjonsforståelse. Dette er ferdigheter barna trenger for å mestre hverdagen både nå, og senere i skoleløpet.

Barnehagen skal legge til rette for et rikt språkmiljø og vi skal være tydelig rollemodeller i barnets språkutvikling. Det må være samsvar mellom det vi gjør, og det vi sier. Å ha fokus på å oppfatte og bekrefte barns uttrykk og samtidig sette ord på deres inntrykk og opplevelser, er avgjørende for videre utvikling av talespråket. Vi fremmer barnas norskspråklige kompetanse og støtter familiene i å bruke morsmål hjemme.

Vi bruker dimensjonen «språkstøtte» som en veileder for de ansatte i arbeidet med språk i barnehagen, i tillegg til rammeplanens mål og innhold.

Andre verktøy vi kan ta i bruk i arbeidet med å støtte og utvide barnas språk er:

- TRAS (Tidlig registrering av språkutvikling) ved bekymring og etter avtale med foreldre
- ALLE MED - kartleggingsverktøy etter avtale med foreldre
- SPRÅKGRUPPER for barn med behov for ekstra støtte
- Bruk av tilrettelagt materiale på språkkrommet

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3år:

- Kommunikasjon gjennom blikk og mimikk, enkle ord og setninger
- Begrepstrening på det nære og synlige
- Snakkepakken, språkposer med konkreter og sangkort
- Forme ord og korte setninger
- Lyttetrening og lek med lyder
- Sette ord på ønsker
- Utvide symbolforståelse - se sammenheng mellom ord og bilde
- Få et positivt forhold til tekst og bilde
- Speiling, respons og gjentakelse er viktig
- Begynnende rollelek og turtakingsleker
- Eventyrfortellinger

3-6 år:

- Utvikle samtalen til å strekke seg over lengre tid
- Få innblikk i rytmen til språket
- Lytte og leke med lyd, rim og rytme
- Bevisstgjøring på å bruke språket i konfliktløsning
- Oppmuntre til å fortelle historier

- Styrke kommunikasjonen i gruppe
- Skrive tekster som barna lager slik at de ser sammenheng mellom tale og skrift
- Utvide det abstrakte begrepsapparatet
- Samtale/veilede om hvordan vi snakker til og med hverandre
- Tall og bokstaver blir en del av det daglige livet i barnehagen
- Utvikle interesse for å lytte til andre sine historier
- Samtale om felles opplevelser som en del av det daglige opplegget
- Bruke bøker som inspirasjon til nytenking og fabuleringer
- Bruke data og annet digitalt utstyr
- Utvikle rolleleken, dramatisere og dokumentere
- Høytlesing og lydbøker

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barn utvikler grunnleggende fysiske og motoriske ferdigheter fra første dag. De tilegner seg kroppskontroll, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet, og vi skal være med på å legge til rette for at barn tilegner seg gode vaner som kan vare livet ut (Rammeplanen 2017).

Vi legger til rette for, og inspirerer barna til å søke fysiske utfordringer. Vi vil ha fokus på aktiviteter som fremmer læring og utvikling om egen kropp, og utvikler bevissthet om egne og andres grenser. Vi skal gi barn mulighet til å oppleve mestring gjennom bruk av kroppen sin, om det er for å sanse, oppleve, leke, lære eller skape noe.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3 år:

- Oppfordre til et sunt kosthold, og være gode forbilder.
- Veksle mellom aktivitet, hvile og måltider.
- Respektere og legge til rette for barns behov for kroppslig utfoldelse og lek.
- Gå turer og oppleve naturen tilpasset barnets utvikling.
- Ha lekeapparater og opplevelser i naturen der barna får motoriske utfordringer og mestringsopplevelser.
- Bevisstgjøringen av å sette navn på de ulike kroppsdelene.
- Gi barna ulike finmotoriske utfordringer.
- Bevegelsessanger.
- Trene på å drikke av kopp og spise selv.
- Hygiene i forbindelse med måltider og WC.
- Øve på å begynne med truse – begynne å sitte på potte/ WC.

3-6 år:

- Ha variert fysisk aktivitet ute og inne.
- Ha flere utfordrende finmotoriske aktiviteter som klippe, lime, tegne, sy, veve, male, konstruere, bygge, spikke, sage og mye mer.
- Utvikle et godt blyantgrep.
- Ha fokus på sunt kosthold.

- Hvordan takle småskader, tåle og erfare at det som regel går greit.
- Veksling mellom aktivitet og ro.
- Dans.
- Lek og spill.
- Jobbe med sammenhengen mellom påklledning og helse.
- Jobbe med å sette ord på og uttrykke følelser – psykisk helse.
- Øve på å stole på egen kropp og ferdigheter.

Kunst, kultur og kreativitet

Vi gir muligheter og rom for å oppleve kunst og kultur. Barna skal få mulighet til selv å uttrykke seg estetisk gjennom for eksempel sang, dans, tegning, maling og lek. Kulturelle opplevelser som deles gjør noe med fellesskapet og det bidrar til å styrke samhörigheten blant både store og små. Barn skaper sin kultur ut fra egne opplevelser. Fagområdet omhandler ulike former for kunst, kultur og kreativitet og er med på å bidra til å skape fortrolighet med og tilhörighet til det å kunne uttrykke seg kulturelt.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3 år:

- De små må gjøre egne erfaringer gjennom å smake, kjenne, lukte, se og høre.
- Ha former på utstyr og leker som appellerer til utforsking hos de minste.
- Lese og fortelle enkle historier.
- Bruke rytmeinstrumenter.
- Billedbøker med stiliserte bilder.
- Samlinger med sang og musikk.
- Tid og rom for lengre sekvenser til maling og modellering.
- Stille ut barnas produkter.
- Utkledningstøy.
- Sette spor: i sand, maling og modellering.
- Begynnende late-som-om lek.
- Konstruksjonslek og bygging med ulikt materiale for å stimulere sansene.

3-6 år:

- Større del av dagen blir brukt til utøvende aktiviteter innen estetisk tema.
- Late som leker og rollespill.
- Videreutvikle finmotorikken med eks nål og tråd.
- Bearbeide inntrykk gjennom eks maling, tegning og dans.
- Møte detaljer i natur og det fysiske miljøet.
- Benytte naturmateriale til forming.
- Daglig tilgang til bøker, bilder, instrument, verktøy og utkledningsutstyr.
- Utvikle elementær kunnskap om virkemiddel og form for å kunne uttrykke seg billedlig og dramatisk.
- Ta bilder
- Skulpturbygging i sand, leire og snø.
- Øve på sanger og fremføre for publikum.

Kulturarena

Kolsås barnehage bruker nærmiljøet aktivt på turer og oppsøker lokal kultur. Bibliotekene på Rykkinn, Sandvika, Bekkestua og på Høvik blir brukt til opplevelser, samtidig som barna blir kjent med offentlige transportmidler. Barnehagen deltar også i Brannstasjonens Bjørnisprogram for 5-åringer for å skape kunnskap om brann og hvordan opptre ved brann. I forbindelse med ulike tradisjoner og markeringer i barnehagen legger vi vekt på å formidle tradisjonene/markeringene gjennom lek, kreativitet, bøker, sang og musikk. I forbindelse med Lucia og 17. mai – samarbeider vi med beboerne HVPU – boligene og formidler sang og aktiviteter.

Natur, miljø og teknologi

Barna får kjennskap til variasjonen i de ulike årstidene i naturen i nærområdet. Barna skal også etter hvert få forståelse for samspill i naturen og mellom naturen og menneskene. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen. Få opplever naturen som arena for lek og læring og blir nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener.

I Kolsås barnehage jobber vi aktivt med å sanke fra, så frø, og følge prosessen til det kan høstes. Barna er med på å stelle med bærbusker, sår både blomsterfrø og grønnsaksfrø. Vi lager matretter av det vi høster. På ulike områder i barnehagen har vi blomstereng eller lar gresset få gro for å skape gode levekår for bier og andre insekter i naturen.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3 år:

- Barna går på turer og får kjennskap til naturen i og ved barnehagen
- Vi er ute i all slags vær
- Tema om årstidene - forandringer i naturen
- Leke med vann, snø, sand og lignende
- Få kjennskap til varme og kulde
- Turer i nærmiljøet og til Knerten – vi plukker med oss søppel vi finner på veien
- Plante frø og se at det vokser
- Ha god tid til å undre seg sammen, være nysgjerrige, eksperimentere og finne ut av hvordan ting henger sammen.

3-6 år:

- Friluftaktiviteter og utelek hele året
- Tar vare på naturen – de eldste gjennomgår et eget naturvaktprogram.
- Vi plukker søppel og sorterer alt avfall
- Observere endringene i naturen gjennom året
- Følge med på dyrelivet

- Dyrke urter, grønnsaker og blomster
- Lære om parasjoner og gjenbruk fremfor bruk og kast
- Eksperimentere, filosofere og reflektere over naturfenomener
- Samle naturmateriale og bruke disse i forskning på avdelingen
- Tilgjengelig litteratur om eks hvordan ulike naturfenomen og tekniske anordninger fungerer

Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

Vi vil at alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk og naturfag. Barn er nysgjerrige, lærelystene og har pågangsmot. Barnehagen skal støtte barnas naturlige lærelyst og gi et godt grunnlag for livslang læring. Vi vil gi barna opplevelser og erfaringer innen matematikk og naturfag ved at personalet møter barnas spørsmål og undring aktivt, og legger til rette for å bruke matematikk i hverdagen. Vi skal også legge til rette for et rikt og utfordrende læringsmiljø gjennom allsidige opplevelser i naturen. Det handler om å bevare barns undring og nysgjerrighet rundt naturvitenskapelige temaer, og å legge til rette for eksperimentering og utforsking sammen med barna. Vi skal støtte barna i å undre seg, formulere hypoteser, samle inn data og la barna selv konkludere. I det daglige bruker vi førmatematiske begreper som metode for å stimulere til telling, benevnning, klassifisering, refleksjon og undring.

Slik gjør vi det:

- Vi undrer oss sammen med barna, vi skaper undring
- Vi eksperimenterer
- Vi reflekterer
- Vi bruker tall og telling
- Vi bruker matematiske benevnninger
- Vi bruker spill og leker bevisst for å fremme matematikk og naturfag.
- Vi bruker turer til å utforske og undre oss i naturen

Antall, rom og form

Vi ser at barn er tidlig opptatt av tall og telling. De utforsker rom og form, argumenterer og er på jakt etter sammenhenger. Gjennom lek, eksperimentering og aktiviteter utvikler barn sin matematiske kompetanse. Vi legger til rette for og oppmuntrer barn til å telle, bli kjent med tallenes form, innhold, mengdebegreper, målinger, mønster og størrelser. Vi gir barna matematiske utfordringer i hverdagen og tilbyr ulikt materiale som fremmer kunnskap og ferdigheter innenfor dette området.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3 år:

- Orienter seg i rommet på avdelingen og på naboavdelingen

- Begynnende forståelse for dagsrytme
- Høre- og snakke om begreper som har med størrelse og høydeforskjeller å gjøre
- Vurdere forskjeller mellom eks: «den høye og den lave stolen»
- Personalet skal benevne lekene med form og farge: «En firkantet kloss som har gul farge»
- Kjenne til bevegelsesmønster som: «gå ut i garderoben» og «inn på badet»
- Personalet bruker språket aktivt gjennom dagen for å forberede og forklare hva som skjer og hva som forventes
- Se sammenhenger eks: hvor brikkene på puslespill skal være
- Legge leker på riktig plass - sortere
- Beregne plassering ut fra størrelse
- Personalet benevner tydelig preposisjonene i daglig tale: under, over, ved siden av, bak, osv.
- Vise antall/mengde med konkrete

3-6 år:

- Bevisst begrepsbruk som f.eks.: «dobbelt så lang», «halvparten så gammel»
- Beskrivende begreper om ting barna omgir seg med
- Bruke begreper som viser forskjeller i teksturer, størrelser, vekt, volum etc. Eks: mykt, hardt, glatt – ru, tung – lett
- Forhold mellom vekt og størrelse
- Tilby materiale som gir barna erfaring med klassifisering
- Geometriske figurer
- Oppmuntre utforskningen på tall
- Følge instruksjoner for plasseringsord – preposisjoner
- Likheter og ulikheter
- Sortere og sammenligne
- Knytte deling/fordeling opp mot rettferdighet og holdninger
- Bruke ulike måleredskaper i forbindelse med eks: baking, mengde og måle barnas høyde
- Lotto og Memoryspill med økende vanskelighetsgrad
- Orienter seg i rommet

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er viktige områder i barns hverdag og oppvekst. Vi har ulike måter å oppfatte verden og mennesker på og dette preger våre holdninger, verdier og hvordan dette

kommer til uttrykk. Fagområdet legger grunnlaget for en del etiske normer og holdninger. Vi

respekterer det mangfoldet som er, samtidig som barnehagen skal ta med seg verdier og

tradisjoner i den kristne og humanistiske kulturarven.

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-2 år:

- La barna utforske, undre seg og bruke barns nysgjerrighet som utgangspunkt for samtaler.
- Påske/julehøytiden – bli kjent med tradisjoner
- La barna få oppleve likheter og ulikheter som verdifulle.
- Barna får vise følelser og gjenkjenne følelser og kjenne at de er anerkjent.
- Hjelpe barna til å se seg selv og andre i en relasjon.
- Støtte barna når de gir uttrykk for empati.
- Jobbe med den enkelte sin rett til å sette grenser for seg selv.

3-6 år:

- Erfare demokratiske prosesser. Øve på blant annet å vurdere hva som er best for flertallet, sette egne behov til side og forsvare de svakeste.
- Rom for gode samtaler og fortellinger.
- Løfte mangfoldet frem som en ressurs og se verdien i hvert enkelt menneske.
- Lære å si ifra på en god måte, som ikke krenker andre når det er noe vi ikke liker.
- Legge vekt på historiene rundt høytidene.
- Ta opp etiske emner i grupper/samlinger. Hvordan skal vi ha det sammen?
- Det kommer mange spørsmål i denne alderen. De voksne må være åpne, lyttende og nysgjerrige i møte med spørsmål og barns undring og utforsking.
- Spørsmål om liv og død kan komme i denne alderen og vi skal samarbeide godt med hjemmet.
- Støtte barnet i egen identitet
- Trene på samarbeid på tvers av alder, kjønn, kultur, forutsetninger og personlighet.
- Skape interesse og aksept for andre sin måte å tenke på.
- Øke innsikten for ulike høytidsmarkeringer knyttet opp til ulike religioner som er representert i gruppa.
- Sette søkelys på løsninger fremfor problemer.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen kan være det første møte med ”den store verden”. Selv om barnehagen og de som er der er en del av nærmiljøet er dette et nytt sted, det er nye barn og voksne å forholde seg til.

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet.

Barnehagen skal styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet gjennom medvirkning og utforskning av nærmiljøet. Hva finnes av natur, kunst og kultur, av arbeidsliv og tradisjoner i lokalsamfunnet?

Eksempler på hvordan vi arbeider med progresjon i fagområdet:

1-3 år:

- Turer i det nære miljøet rundt i barnehagen
- Få en gryende respekt for trafikken
- Være med å handle
- Samtale om det som skjer i barnehagen
- Trene på turtaking som et grunnlag for demokrati
- Fremme positive holdninger med tanke på mangfold
- Bruke Knerten på turdager

3-6 år:

- Turer til Knerten, lengre turer og større oversikt over nærmiljøet
- Være med på å påvirke det indre liv i barnehagen - øke graden av medbestemmelse
- Ha en matdag med mat fra ulike kulturer
- Bibliotekbesøk
- Avstemninger og demokrati, flertall og mindretall – omsorg for begge parter
- Jobbe med likeverd i barnehagen
- Få oppleve at alle er like mye verd uansett alder, kjønn, kultur eller funksjonsutfordringer
- Fortelle historier fra ulike land og kulturer
- Begynnende forståelse for verden, globus/kart og flagg
- Bruke ulike media for å tilegne seg kunnskap om ulike tradisjoner og kulturer
- Handle inn grønnsaker og frukt, og lage i stand til høstfest i barnehagen

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre. (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Planlegging av arbeidet skal gi personalet mulighet til å systematisere og vurdere det pedagogiske arbeidet som skal skje på avdelingen, slik at det er i tråd med

barnehageloven og Rammeplan for barnehagen. Pedagogene har 4 timer planleggingstid i uken og er da ikke på avdeling.

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.» (Rammeplanen for barnehagen 2017)

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.

Vurderingsarbeidet som ble gjort i forrige barnehageår, danner grunnlaget for dette årets pedagogiske arbeid i barnehagen. Vi har etablerte redskap og praksis for systematisk dokumentasjon og vurdering av det pedagogiske arbeidet.

Som en del av vurderingsarbeidet har barnehagen jobbet med Aksjonslæring/AI; hva gjør vi, hvordan gjør vi det og hvorfor gjør vi det. Hva har vi lært og hva er lurt å ta med seg videre.

Refleksjon er et av de aller viktigste redskapene vi har til å skape utvikling, og noe vi aktivt går inn for å bruke for å kunne være en barnehage som møter barnas behov. TETT PÅ satsingen med observasjoner av barns og ansattes samspill hvert halvår hjelper oss å vurdere barnehagens prosesskvalitet.

Barnehagen bruker planleggingsdager, ledermøter, avdelingsmøter og personalmøter til vurdering og planlegging av barnehagens pedagogiske innhold og retning.

Forhold som er gjenstand for vurdering, er:

- Pedagogisk innhold og tilrettelegging av aktiviteter
- Barns utvikling og behov
- Barnegruppas utvikling og behov
- Personalets utvikling og kompetanse
- Personalsamarbeid
- Foreldresamarbeid
- Helse, miljø og sikkerhetsarbeid

Dokumentasjon

Dokumentasjonen skal synliggjøre det arbeidet vi legger ned i Kolsås barnehage for å oppfylle kravene fra barnehageloven og rammeplanen, og den gir oss grunnlag for å utvikle det pedagogiske arbeidet ytterligere.

Slik gjør vi det:

- Årsplanen. (oppdateres innen 15.10 hvert år)
- Periodeplaner
- Bilder/beskrivelser som henges på avdelingene.
- Bildedokumentasjon i appen Bærum Barn

- Daglig dialog i hente- og bringesituasjonene.
- Foreldremøter.
- Foreldresamtaler.
- Annen type foreldresammenkomster i barnehagens regi.
- Avtalte samtaler ved behov fra foresatte eller barnehagen.
- Referat fra tverrfaglige møter.
- Referat fra interne møter
- Referat fra foreldremøter
- Avtalt kartlegging av barn som trenger ekstra tilrettelegging.

Kompetanseplan

Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen

Kompetanseutvikling av personalet året 2025 - 2026

TETT PÅ:

CLASS – observasjoner: tilbakemelding på alle avdelinger hvert halvår og kontinuerlig arbeid gjennom observasjon, refleksjon og veiledning på alle avdelinger.

Lærende nettverk: kompetanseheving av samarbeid i nettverk for tjenesteledere og avdelingsledere

Robust medledning: satsing som skal gå over tre år for å øke pedagogenes ledelseskunnskaper

Sertifisering: Ny ansatt skal sertifiseres. Avdelingsleder og 2 ansatte resertifiseres

Nyansatte: Kurs med innføring i Tett på og CLASS som verktøy

Førstehjelpskurs:

31.10.25 - alle ansatte deltar på førstehjelpskurs

Samhandlingsmodellen – BTI

Implementering av modellen i det daglige arbeidet i barnehagen

Standard for tilvenning i Bærum kommune

Implementering og opplæring av de ansatte i den nye standarden.

I Kolsås barnehage foregår kompetanseutvikling av personalet kontinuerlige på mange ulike arenaer:

- Veiledning i det daglige arbeidet
- På personalmøter
- På planleggingsdager
- På kurs (i arbeidstiden)
- På ledermøter (møter der pedagoger, avdelingsleder og styrer deltar)
- På avdelingsmøter